

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Basında çıkan haberlere göre, İzmir Kemalpaşa İlçesinde bir evin bahçesinde İtalya'dan usulsüz olarak getirilen yaklaşık 500 ton atık plastik ve çöp depolanmaktadır. Atıkların içerisinde, çok büyük çevre ve sağlık sorunlarına neden olan tehlikeli atık sınıfından malzemelerin olduğu iddia edilmektedir. Yaklaşık 20 tırlık atık Sokak Atık Toplayıcıları Derneği tarafından da görüntülenmiştir. Anayasa'nın 56. Maddesi "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir" diyerek bütün vatandaşların temiz ve sağlıklı çevrede yaşama hakkını güvence altına almıştır.

Plastik, doğada çözülmesi binlerce yıl alan, biyolojik olarak parçalanmayan bir üründür. Greenpeace Doğu Asya'nın 23 Nisan 2019 tarihinde yayımladığı rapora göre, Çin'in 2018'deki plastik ithalat yasağının ardından plastik atıklar en çok Malezya, Vietnam ve Tayland'a gönderilmiş; bu ülkelerin hızlı bir şekilde ithalat kısıtlamaları getirmesinin ardından ihracat Endonezya, Hindistan ve Türkiye'ye kaymıştır. Raporda, Türkiye'nin ithalatı 2016 yılının başında aylık 4.000 tondan, 2018'in başında aylık 33.000 tona yükseldiği belirtilmektedir. Türkiye, Endonezya'dan sonra Avrupa'nın çöpünü alan ikinci ülkedir. Yurt dışından alınan bu atıkların büyük bölümü geri dönüşümü olanaksız çöp niteliğindedir. Türkiye'ye getirilen bu atıklar eğer bertaraf etmezse 1000 yıl bulundukları yerde kalacaktır. İzmir Kemalpaşa'da depo alanı olmayan ve çevresinde tarım arazileri olan bir bölgede ortaya çıkan tonlarca plastik çöp, plastik çöp ithalatının nasıl bir çevre suçuna neden olduğunun açık kanıtıdır.

Bu bağlamda,

1- İçerisinde “kırmızı kod” olarak adlandırılan çevre ve insan sağlığı açısından ölümcül riskler barındıran tehlikeli atıkların da olduğu iddia edilen Kemalpaşa’daki çöp yığını konusunda Bakanlığınızın bilgisi var mıdır? Kemalpaşa’da çöplerin depolandığı alan kime aittir? Atıklar hangi firma tarafından, ne zaman bu alana getirilmiştir? Atıkların getirilmesine izin verilmiş midir? Yapılan işlem tamamen yasallara uygun hukuksal olarak mı yapılmıştır? Atığın kaldırılması için Bakanlığınız devreye girecek midir?

2- Kemalpaşa’daki Çöplerde gerekli incelemeler yapılmış mıdır? Çevre ve insan sağlığına telafisi imkansız zararlar verecek kırmızı kodlu atıklar mevcut mudur? Atıkların vereceği zararlar için çevre halkı uyarılmış mıdır? Bakanlığınızın bu konuda girişimi ne şekilde olacaktır? Atıkların çevreye ve insan sağlığına verdiği zararların tespiti ve yok edilmesi için ilgili kurumlarla işbirliği yapılmakta mıdır?

3- Avrupa Ülkelerinin çöpleri getiren şirketlerin, bunları değerlendirilebilir atık, plastik kodu kullanarak getirdikleri, gümrükte şirket beyanı esas alınarak denetim yapılmadığı iddia edilmektedir. Getirilen atıkların denetimi ne şekilde yapılmaktadır? Firmanın beyanı mı esas alınmaktadır? Firmaların ÇED ve SED değerlendirme raporları/ izinleri var mıdır? Eğer denetim yapılıyorsa neden dönüştürülebilir atık yerine havaya, suya, toprağa karıştığında çevre felaketlerine ve insan sağlığına telafisi olmayan zararlar veren maddeleri de içeren çöp yığınları Türkiye’de depolanmaktadır? İzinleri veren ve gerekli denetimleri yapmayan görevliler hakkında soruşturma yapılacak mıdır?”

4- Yurt dışından getirilen atıklar, hangi şirketler tarafından, konteyner başına ne kadarlık kazançla Türkiye’ye getirilmektedir? Plastik atık ithalinin yapılmaya başlandığı 2005- Ağustos 2009 yılları arasında toplam kaç ton plastik çöp ithal edilmiştir? Bunun yıllara ve ithal edilen ülkelere oranı nedir? İthal edilen plastik çöplerin ne kadarı geri dönüşüme tabi tutulmuştur? Geri dönüşüme girmeyen plastik çöpler ne yapılmaktadır? İthalattan devlet ne kadar gelir elde ediyor?

5- Doğaya karşı işlenen suçlar tüm insanlığı karşı işlenmiş suçlardır. Kemalpaşa’da, tarım ve yaşam alanlarının yakınında, denetimsiz bir şekilde depolanan çöpleri getirenlere karşı dava açılacak gerekli cezalar verilecek midir? İzinsiz atık getirenlere verilen cezaların ve denetimlerin arttırılması için gerekli yasal düzenlemeler yapılacak mıdır?

6- Yurt dışından getirilen atıkların çevreye, sağlığa ve ekonomiye büyük zararlar verdiği ortadadır. Hükümetiniz, geçimini atık toplayarak sağlayan sokak atık toplayıcılarının mağduriyetlerini gidermek için ne gibi çalışmalar yapacaktır? Atık toplayıcıların hakları için yasal düzenlemeler yapılacak mıdır?

7- Türkiye’de nerelerde kaç adet plastik atıkları dönüşüme kazandıracak tesis mevcuttur? Bu tesisler ne kadar kapasiteye sahiptir? Yurt içindeki atıkların yetersiz olmasından dolayı mı Avrupa ülkelerinden plastik atık ithal edilmektedir?

8- Kamuoyunda, Türkiye, gittikçe artan atık ithalatıyla, Avrupa’nın çöplüğü haline gelmeye başladı görüşü hakimdir. Çin örneğinde olduğu gibi, çevreye, insan sağlığına verdiği zararlar da göz önünde bulundurularak atık ihracatını yasaklamayı düşünmüyor musunuz?